Slim, slimmer, slimst

Zijn dieren slim? En zijn mensen intelligent en creatief genoeg om dit te onderzoeken? Spijtig, dieren kunnen ons hun gedachten niet vertellen dus zijn we beknot tot onze gedragsinterpretaties. Observaties in de natuur en wetenschappelijke tests zijn schaars. We sprokkelden slimme anekdotes.

Jane Goodall ontdekte dat chimps en bonobo's met een stok in een termietenheuvel peuteren. Sommigen maken zelf werktuigen. Ze strippen takken en scherpen ze aan. Probleemoplossend denken, plannen, kennis opdoen en hun gedrag eraan aanpassen getuigt van intelligentie.

Chimpansees communiceren met geluid, mimiek en gebaren én kunnen symbolen gebruiken. Ze onthouden beter en sneller cijfercombinaties dan wij. Ze zijn listig en leren al spelend. Vanuit ons inzicht dichten we hen het cognitief niveau van een kind van drie toe.

Zelfbewustzijn, het besef van 'ik', is ook slim. Mensapen, olifanten en eksters herkennen zichzelf in een spiegel. Zet er een olifant met een stip op zijn lijf voor en hij raakt de stip op zijn lijf aan en niet op zijn spiegelbeeld. Minder slimme dieren, zoals sommige vogels, zoeken contact met hun soortgenoot in de spiegel. Kinderen doen dit ook tot twee jaar.

Slimme zeezoogdieren herken je door complex sociaal gedrag, communiceren over grote afstand en doorgeven en verbeteren van kennis. Dolfijnen herkennen zichzelf en begrijpen het aanwijzen van een voorwerp. Er zijn er die woorden in gebarentaal leren en begrijpen. Het gebruik van een schelp als visnet is gekend.

Onderschat een kraai niet. Hij gebruikt takken en plooit ijzerdraad in haakvorm om rupsen te vangen. Hij onthoudt hoe lang zijn voedsel ondergronds houdbaar is. Hij is zo slim om voorbijrijdende auto's noten te laten kraken. Hij kan, net zoals schapen, gezichten herkennen, spreekt vele dialecten en werkt samen.

Verwar IQ niet met aangeboren instinct wat geen kennis vraagt (bijv. nestbouw). Of met aangeleerd of associatief gedrag. Elk dier kan leren, zelfs een vlo, door goed gedrag te belonen en/of fout gedrag te straffen. We zien veel tekens van intelligentie: gereedschap gebruiken, probleemoplossend denken, samenwerken, communiceren, zorgen voor elkaar, zelfbewustzijn, denkvermogen en geheugen. We extrapoleren ze op ons gedrag en dan lijkt het of dieren kunnen denken als mensen.

Onze hersenen (1,4 kg) nemen ±2% van ons lichaam in. Een potvis heeft een brein van 7,5 kg, een olifant 6 kg , een kikker 0,1 gram en een dolfijn 1,7 kg. Er lijkt geen verband tussen omvang en lichaamsgrootte. Grotere hersenen zijn niet per se complexer, ze herhalen vaak dezelfde neurale netwerken. In onze geplooide hersenschors zitten meer zenuwcellen dan bij dieren. Is ons IQ hoger ontwikkeld of hebben zij een andere intelligentie?

De kakapopapegaai zal het worst wezen, hij staat te boek als allerdomst en vergeet telkens dat hij te zwaar is om te vliegen.

WEETJE **Wist je dat een dolfijn zijn hersenen nodig heeft om bewust te ademen? Bij het slapen werkt één hersenhelft minder.**

ZOO PLANCKENDAEL
ZOO ANTWERPEN